Tutkimusjohtaja, HTT
Jari Kaivo-oja

TULEVAISUUSVERSTAS OSAAVA KYMENLAAKSO 2030

Keskiviikkona 28.8.2019 klo 8.00 – 12.00

Paikka: Ekami, Kotekon kampus

Kymenlaaksonkatu 29, Kotka

Kohderyhmä: Työnantajat, oppilaitosten edustajat ja niiden sidosryhmät, Delfoi-haastatellut panelistit.

OHJELMA

- **7.45-8.00 KAHVITARJOILU**
- **8.00-8.15 TERVETULOTOIVOTUS JA ALKUSANAT**
  - Rehtori **Sami Tikkanen**, Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto
  - Yhteyspäällikkö, varatoimitusjohtaja, **Sirpa Kantola-Pakkanen**, Kymenlaakson kauppakamari.
- **8.15-9.00 TIETOISKUT JA TULEVAISUUSVERSTAAN ALOITUS**
  - Etiäinen – Koulutustarpeiden ennakointi –hanke, keskeiset löydökset
  - Kymenlaakso 2030 Delfoi-haastattelut: *Trendit ja toimintaympäristön muutostekijät* vuoteen 2030 - vaikutukset *klustereihin ja osaamis- ja koulutustarpeisiin*, **Yrjö Myllylä**, projektipäällikkö, Etiäinen-hanke, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, Xamk
  - *Sosiaalipalveluiden* lyhyen aikavälin osaamis- ja koulutustarpeet, **Hilkka Huisko**, projektipäällikkö, Ekami
  - *Rakentamisen* osaamis- ja koulutustarpeita, **Olli Mustapää**, oppimisvalmentaja, KSAO
  - *Metallialan* työvoima- ja koulutustarpeita, **Tuija Arola**, Kouvolan Aikuiskoulutuskeskus
  - Kymenlaakson *vetovoimaisuuden* kehittäminen, **Kati Viljakainen**, YAMK-opiskelija, Kaakkois- Suomen ammattikorkeakoulu, Xamk
- **9.00-12.00 TULEVAISUUSVERSTASOSUUS**

Verstasvaiheen ohjelma

- **9.00-9.30** Johdatus tulevaisuusverstastyöskentelyyn, alustavat ohjeet
  - Tutkimusjohtaja, dosentti HTT, YTM **Jari Kaivo-oja**, Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turun kauppakorkeakoulu
- **KAHVI työskentelyn lomassa**
  - Tulevaisuusverstaan verstasosuuden alustavat teemojen esittely
  - 9.30-10.15 Vaihe 1: *Ideariihi* ryhmän teemasta (=tulevaisuuspyörän soveltaminen)
  - 10.15-11.00 Vaihe 2: Valitun idean *jatkojalostaminen* (=ACTVOD-tulevaisuustaulukon soveltaminen)
  - 11.00-11.30 Vaihe 3: Valitusta ideasta *visio ja jatkotoimenpiteet* (=tulevaisuustarinan soveltaminen)
- **11.30-12.00 LOPPUKESKUSTELU, SUOSITUKSET JA JATKOTOIMENPITEET**
  - Päätössanat: **Mia Hämäläinen,** aluekehitysasiantuntija, ohjausryhmän pj., Kymenlaakson liitto (tilaisuuden pj.)
  - **Martti Husu**, toimitusjohtaja, ohjausryhmän vpj., Kouvola Innovation Oy.

Yhteenveto työprosessista

Vaihe 1: Ideariihi ryhmän teemasta (Tulevaisuuspyörä-metodin soveltaminen teemoittain)
Vaihe 2: Valitun idean jatkojalostaminen (ACTVOD-tulevaisuustaulukon soveltaminen ja sen tuottaminen eri ryhmissä, toivottava, mutta mahdollinen vaihtoehto)
Vaihe 3: Valitusta skenaarioideasta/vaihtoehdosta laaditaan oma visio ja siihen liittyvät jatkotoimenpiteet (Visiotyöskentely)
(= Tulevaisuustarina-metodin käytännön soveltaminen)

Tavoitteet eri vaiheissa ovat:

1. **Vaihe 1:** Ideariihi skenaarioiden alustavasta sisällöstä, tavoitteena kokonaiskuvan hahmottaminen teemoittaisissa työryhmissä.
2. **Vaihe 2:** Teemaan liittyen toivotun skenaarion valitseminen, tavoitteena toivottava ja mahdollinen skenaario
3. **Vaihe 3:** Tavoitteena valitusta skenaariosta (toivottava ja mahdollinen skenaario) vision tekeminen.

”Osaava Kymenlaakso 2030” ennakointi-prosessit ja toivottavat tulokset

Tulevaisuuspyörä-
työskentely/Idea-
riihi

Toivottavat tulokset

- Strategisen prosessin ennakoiva hahmotus 16 avainteemasta (16 työryhmää)
- 16 teemasta / 16 strategista tulevaisuuspyörähahmotusta

ACTVOD-taulukko-
työskentely/Jatko-
jalostaminen

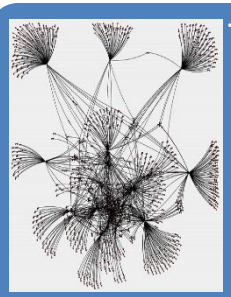

Toivottavat tulokset

- Kymenlaakso 2030-strategisen prosessin täsmentyminen 16 pääteemasta
- 16 ACTVOD taulukkoa 16 eri pääteemasta

Visio-
työskentely/Toi-
vottava ja
mahdollinen
skenaario

Toivottavat tulokset

- Kokonaisvaltainen Kymenlaakso 2030 vision laadinta teemasta
- Puhutteleva ja magneettinen visio, jossa on kaikki strategiset teemat huomioitu (16 avain-elementtiä)

Osaamisen kehittäminen yrityksissä (Kaivo-oja 2019)

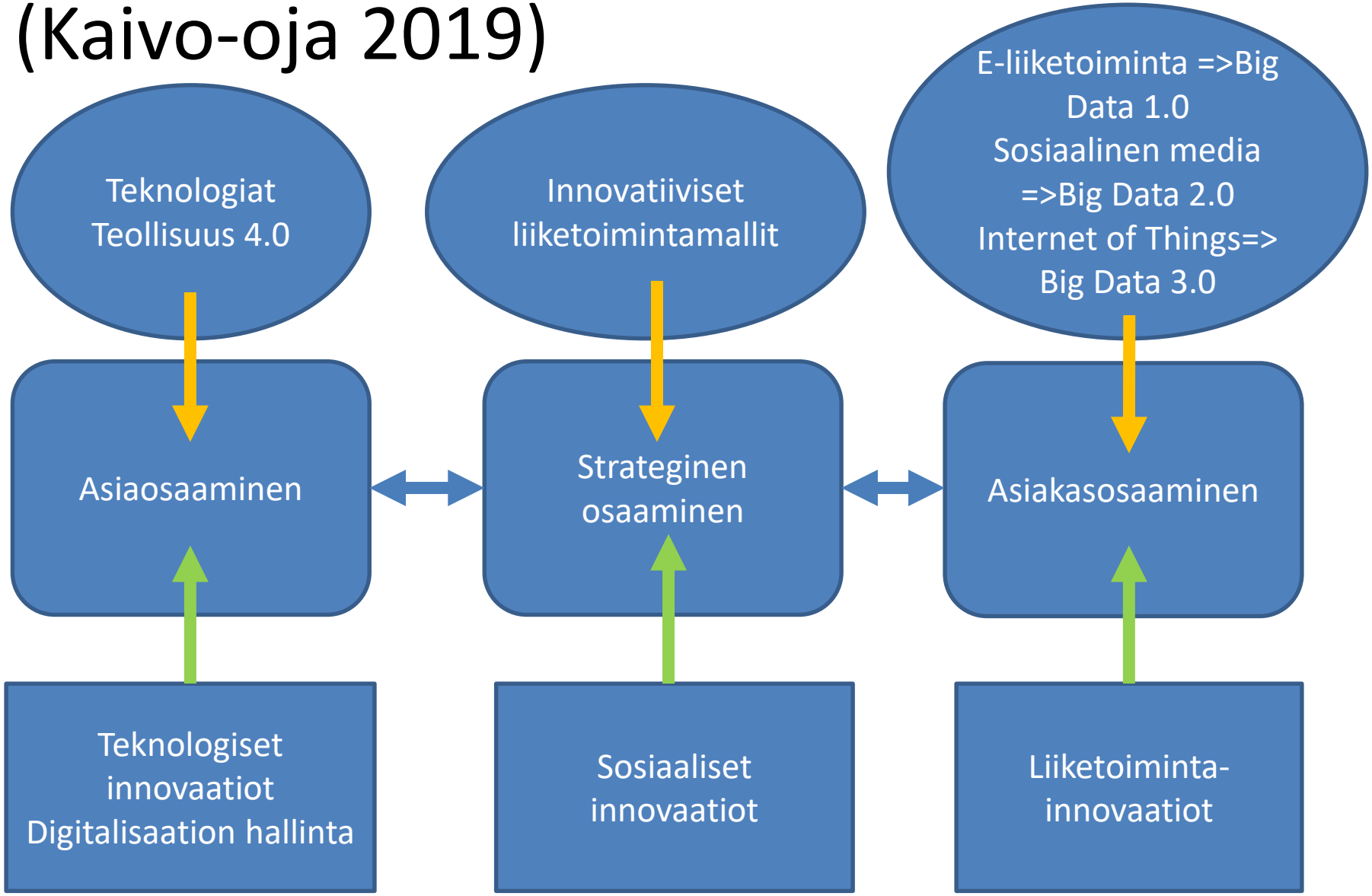

Osaava Kymenlaakso 2030-työskentelyn osat: yhteenveto

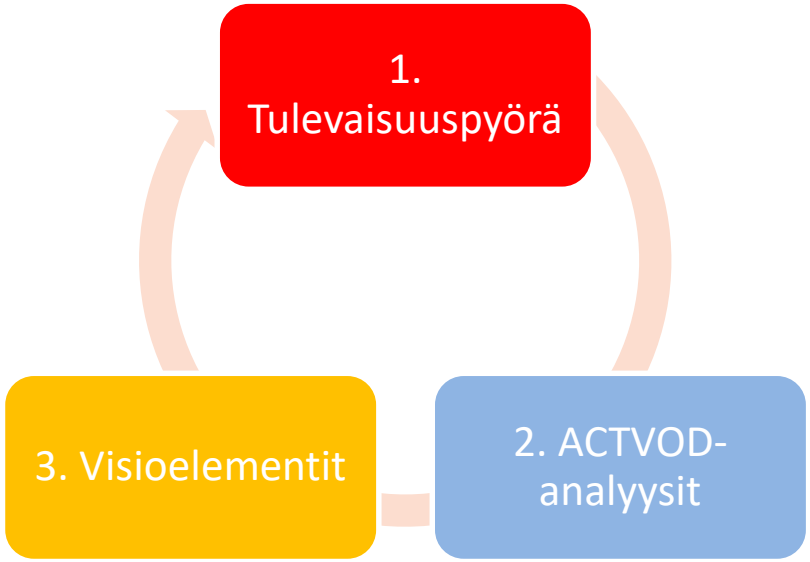

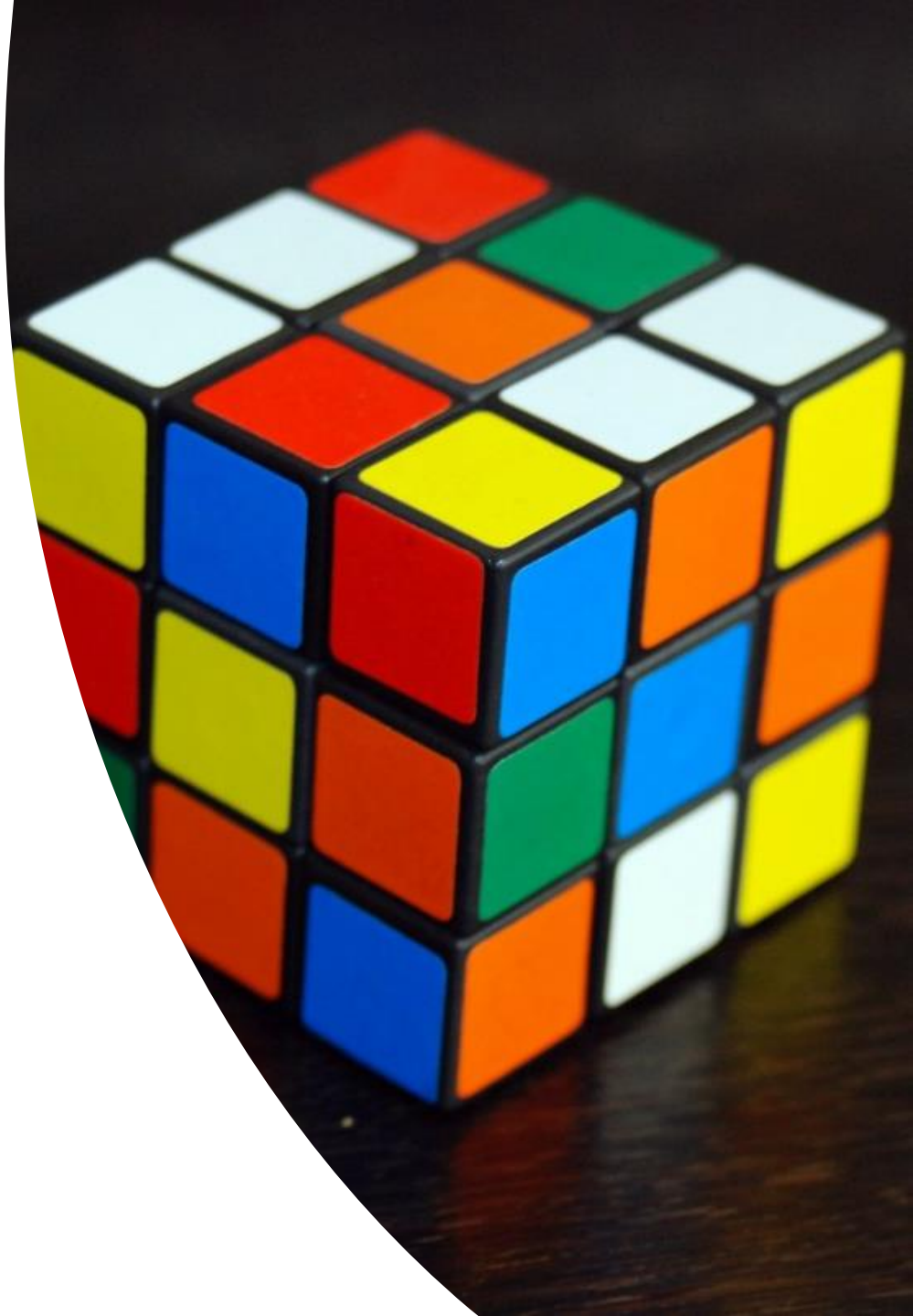

Vaihe 1: Ideariihi ryhmän teemasta: Tulevaisuuspyörä-menetelmä

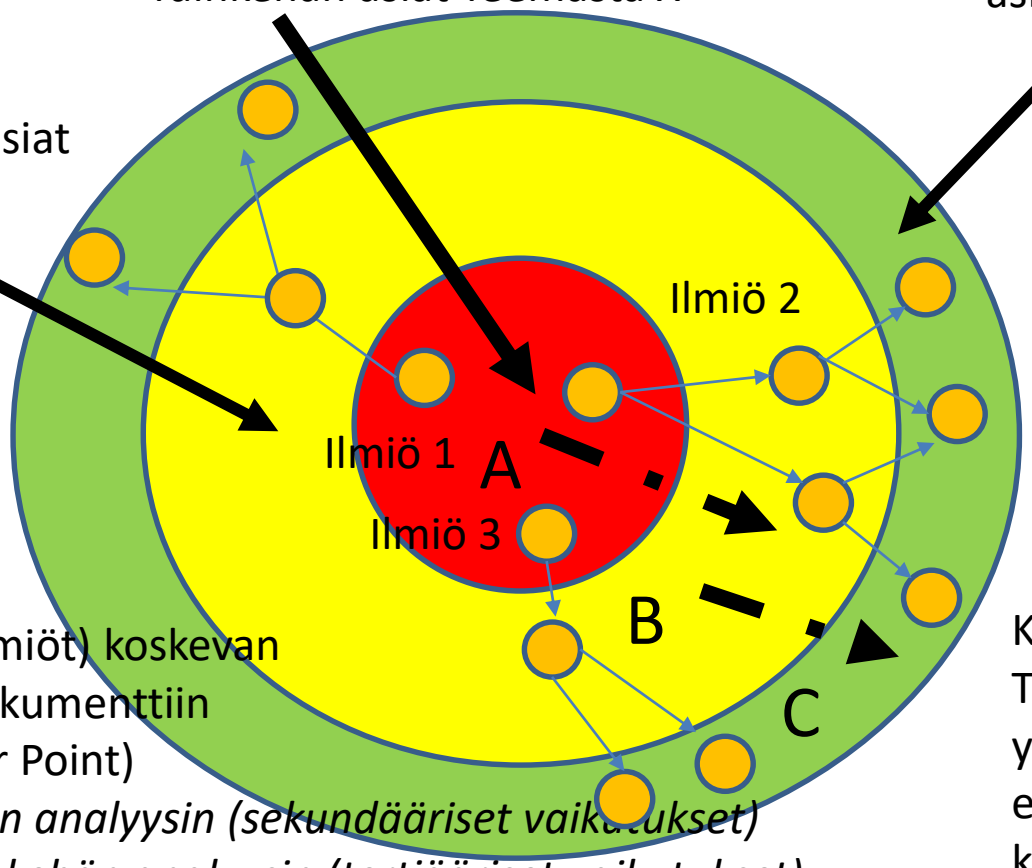

Teemaryhmä tekee
Ensiksi ydinasioita (ilmiöt) koskevan
Listauksen omaan dokumenttiin
(fläppitaulu tai Power Point)
-Ja sitten *Toisen kehän analyysin (sekundääriset vaikutukset)*
-Ja sitten *Kolmannen kehän analyysin (tertiääriset vaikutukset)*

Kehät analysoidaan
Tärkeysjärjestyksessä
ydinkehän asioista
edeten toisen ja
kolmannen kehän
asioihin

Tulevaisuuspyörä-menetelmä

- Ideana on aluksi listata primääriset muuttujat
- Sitten listaan sekundääriset muuttujat, jotka voidaan kytkeä primääriisiin muuttujiin
- Lopulta listastaan tertiääriset muuttujat, jotka kytkeytyvät sekundäärisiin muuttujiin
- Ajatuksena on vaikutusketjujen hahmottaminen ja määrittely
- Kun vaikutusketjut on tunnistettu, voidaan strategiakin muotoilla järkevästi

Esimerkki tulevaisuuspyörästä (kaksi pääkehää) Nurmi 2004

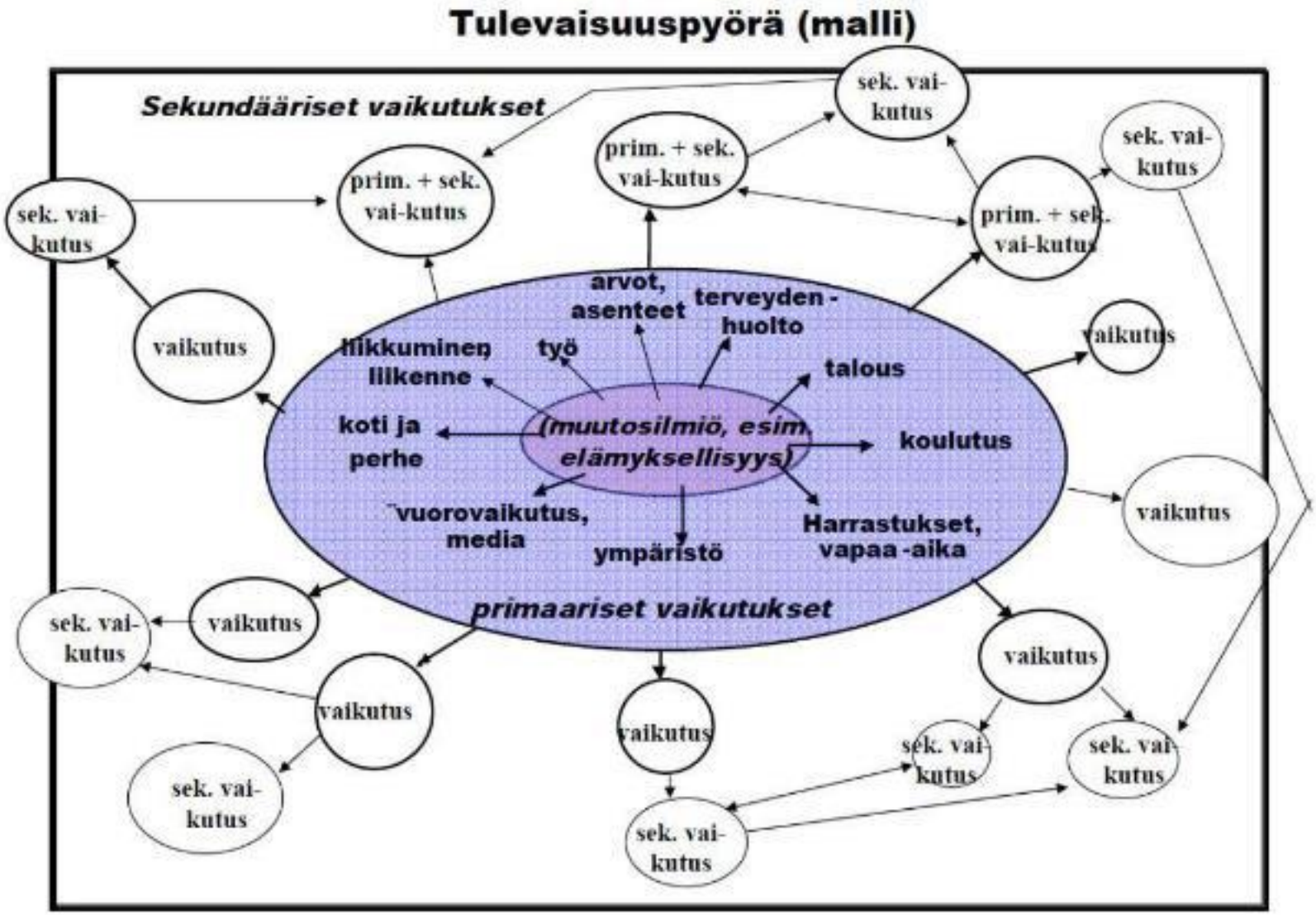

Vaihe 2: Valitun idean *jatkojalostaminen*

(= ACTVOD -muuttujat, Tulevaisuus-taulukon soveltaminen)
=> Täytetään taulukko sen osalta mitä toivottavassa, mutta mahdollisessa tulevaisuustarinassa tapahtuu

ACTVOD-muuttujat	Skenaariotarinan elementtejä	Avainkysymys
Toimijat -Actors (A)	**Teemaryhmä keskustelee ja määrittelee!**	Kerro toimijoiden roolista?
Asiakkaat -Customers (C)	**Teemaryhmä keskustelee ja määrittelee!**	Mikä on palveluiden tarjonnan logiikka suhteessa asiakkaisiin (service dominant logic)?
Siirtymäjohtaminen – Transformation (T)	**Teemaryhmä keskustelee ja määrittelee!**	Miten siirtymävaihe orkestroidaan ammattimaisesti?
Arvot, Values (V)	**Teemaryhmä keskustelee ja määrittelee!**	Millaisen arvopohjan kautta muutos saadaan aikaan?
Esteet muutokselle – Obstacles (O)	**Teemaryhmä keskustelee ja määrittelee!**	Miten mahdolliset esteet otetaan huomioon muutoksessa? Miten muutosjohtaminen toteutetaan ammattimaisesti?
Ajurit - Drivers (D)	**Teemaryhmä keskustelee ja määrittelee!**	Miten ajurit otetaan huomioon muutoksessa? Miten muutosjohtaminen toteutetaan ammattimaisesti?

Tehtäväkuvaus tarkemmin: ACTVOD-muuttujat ja tulevaisuustaulukon laadinta

ACTVOD-muuttujat	Skenaariotarinan elementtejä	Avainkysymys
Toimijat -Actors (A)	Ketkä toimivat toivottavassa skenaariossa? – ja miten?	Kerro toimijoiden roolista?
Asiakkaat -Customers (C)	Kenelle palveluksia ja tuotteita tarjotaan ja toimitetaan? – ja miten?	Mikä on palveluiden tarjonnan logiikka suhteessa asiakkaisiin (Service dominant logic)?
Siirtymäjohtaminen – Transformation (T)	Miten systeemiä muutetaan toivottuun suuntaan siirtymävaiheen aikana? Toimenpiteiden X kautta tilanne A muuttuu tilanteeksi B, Eli mitä sisältyy toimenpiteisiin X, tilanteeseen A, ja toivottuun lopputulemaan B?	Miten siirtymävaihe orkestroidaan ammattimaisesti?
Arvot, Values (V)	Mitkä ovat muutoksen toteutuksen arvo ja arvopohja?	Millaisen arvopohjan kautta muutos saadaan aikaan?
Esteet muutokselle – Obstacles (O)	Mitkä asiat tulee huomioida esteinä mahdolliselle muutokselle?	Miten mahdolliset esteet otetaan huomioon muutoksessa? Miten muutosjohtaminen toteutetaan ammattimaisesti?
Ajurit - Drivers (D)	Mitkä ajurit edistävät toivottua muutosta?	Miten ajurit otetaan huomioon muutoksessa? Miten muutosjohtaminen toteutetaan ammattimaisesti?

Vaihe 3: Valitusta ideasta *visio ja jatkotoimenpiteet*

- **Visio on tulevaisuuden tavoitetilan kuvaus**
- Vision tulisi olla sellainen että se toimii resurssi-magneettina ja motivoinnin lähtökohtana
- Vision tulisi olla korkean tavoitetason (riittävän haasteellinen) sisältävä tulevaisuuskuvaus
- Kuvaa teemaan kytkeytyvä visio ja tulevaisuuden tavoitetila (toivottava ja mahdollinen)
- **Vision toteutus edellyttää tiettyjä toimenpiteitä ja projekteja**: Mitä ne ovat ja millaisia materiaalisia ja immateraalisia resursseja se edellyttää? **Painopiste etenkin osaamisen ja koulutuksen kehittämisessä oppilaitoksissa** (huom. fasilitaattorin antama tarkempi luokitteluehdotus).

Jatkotoimenpiteiden jäsentelyvaihtoehtoja

A vaihtoehto:

- Vaihtoehtoja: Välittömästi yksittäisessä koulutusorganisaatiossa toimeenpantavat
- Välittömästi oppilaitosten verkostoyhteistyöllä toimeenpantavat
- TKI toimintaa, lisäselvitystä ja tutkimusta vaativat toimenpiteet

B vaihtoehto:

- nopeasti vaikuttavat (1-3 v),
- keskipitkällä aikajänteellä vaikuttavat (4-5 v),
- pitkällä aikajänteellä vaikuttavat (yli 6 v)

C vaihtoehto:

- Yliopistoa painottavat
- Ammattikorkeakoulua painottavat toimet
- Toista astetta painottavat toimet

D: Muu:

Tulevaisuusverstaan teemat (1-13 Toimialaryppäitä /klustereita/Innovaatio-ekosysteemejä): Päähuomio toivottavassa ja mahdollisessa skenaariossa.

1. **Prosessi- ja Selluteollisuus, Kartonki- ja pakkausteollisuus , Paperiteollisuus**
2. **Metalliteollisuus**
3. **Ympäristö ja energiatuotanto**
4. **Hyvinvointi ja terveys, sosiaalipalvelut** (1)
5. **Hyvinvointi ja terveys, sosiaalipalvelut** (2)
6. **Rakentaminen**
7. **Kauppa**
8. **Matkailu- ja kulttuuri** (1)
9. **Matkailu- ja kulttuuri** (2)
10. **ICT**
11. **Kuljetus- ja logistiikka**
12. **Koulutus ja opetus**
13. **Liike-elämän palvelut ja asiantuntijatyö**
14. **Vetovoimaryhmä** (1)
15. **Vetovoimaryhmä** (2)
16. **Maahanmuuttoryhmä**